

uttal a »nevető harmadik«, a reakció hangos derüje közben, nem Veres Péteren, hanem a »Puszták népe« íróján keresztül ügyeztek elverni a port a népieseken, felhánytorgatván elenük mindazokat a vádakat, melyeket a két tábor régi vitáiból már ismerünk. Ezek között a vádak között a legsúlyosabb az volt, hogy a népi írók (köztük maga Illyés is) annak idején átmenetileg Gömbössel fraternizáltak és az »új szellemi fronttal« a magyar fasizmus e hirhedt szállás-csinálóknak nyujtottak rövidlejárati alibit.

Igy az urbánusok, Zsolt Béla és a köréje csoportosult írók, akik között szintén van olyan, vagy inkább — vannak olyanok, akik nem is olyan régen még Mussolini előtt hajbókol-tak.

A haladó szellemű magyar írók, az irodalmi egység igazi szószólói e vitában inkább a népiesek, Veres Péterék mellé állanak. »A népiesek gyöngéivel és hibáival tökéletesen tisztában vagyunk — írja Haraszti. — De számunkra hibái és tévedései ellenére is nagyobb garancia Veres Péter lobogó népszerűsége, úrgyűlölete, antiklerikalizmusa, mint az urbánusok ama bámulatraméltó kísérlete, hogy Sulyokékkal együtt a katolikus főpapokat odaédesgessék demokráciánkhoz. Nekünk az a főcélunk, hogy a magyar szellemi élet ne csak demokratikus, hanem hogy valóban plebejusi, népi is legyen. S ebben a parasztság és annak eszmei képviselői kétségtelenül sokkal nagyobb segítséget nyújtanak, mint az urbánusok.«

Ezt a különben igen rövidre fogott ismertetést Lukács György átvilágító szavaival fejezzük be. Ez a néhány mondat a »Forum« és az új magyar irodalom útmutatója:

»Nem egyes emberek, nem pártok lépnek fel új követelésekkel, hanem maga a kor. Új Magyarország készül: a dolgozó nép, a munkások és parasztok Magyarországa. És ez azt jelenti: olyan néprétegeké, amelyek

ifjak, jövővel terhesek; amelyek előre és nem hátránéznak, ha ideálokat keresnek és találnak, vagy találtak; amelyek olyan társadalmat akarnak teremteni, amelyben minden ember életének ismét értelme lehet. Ennek az új társadalomnak kell megfelelő kultúrát, irodalmat, művészetet, világnézetet teremteni. Nem a semmiből, nem mindent előlről kezdve, de nem is egyszerűen folytatva a legtöbbnek tegnapiját. Mert — első látásra különös, de mégsem meglepő, hogy a tegnapelőttinek, a még régiebbnek, Petőfinek és Adynak, Móricz Zsigmondnak és József Attilának mélyebb gyökere, hangosabb visszhangja van a mai életben, mint számos közvetlenül kortárs jelenségnek.

Az új demokrácia feltétlen igénye, bármilyen formában történjék is, bármilyen kritikával legyen is az egyes jelenségeket illetően összekapcsolva: ez a szubjektív alapja a magyar irodalom elérendő egységének... Csakis ilyen mélyen világnézeti, magán az irodalmon túlmutató elveken épülhet fel a magyar irodalom egysége...«

Gál László

A MAGYAR JUGOSZLÁV TÁRSASÁG EGY ÉVE

1945 év elején, a népfőlszabadító háború utolsó szakaszán munkások és haladó értelmiségiek kezdeményezésére alakult meg Szegeden a Magyar Jugoszláv Társaság. Pár hónappal később, Budapest főlszabadulása után az antifasiszta szervezetek közreműködésével a fővárosba is megalakult a társaság, amelynek vezetőségében részt vállaltak a demokratikus pártok, a szakszervezetek, társadalmi szervezetek valamint a tudományos, irodalmi és művészeti élet művelői. Így nem csupán egy zárt körre szűkült a nagy feladatokat vállaló társaság tevékenykedése, hanem tényleg a nép széles rétegeire támaszkodó, a két szomszédos nép közötti barátságot ápoló szervezet lett.

Az egyesület a háború után valóban a legnehezebb körülmények között kezdte meg munkáját. Öntudatos:

munkásai ha politikailag ki is tudták építeni a munkatervet, a gyakorlati munka terén azonban alig haladtak, mert az infláció hullámai gazdasági vonalon jóformán minden lépést meg-hiúsított. Bár a kormány és a haladó pártok támogató szándékkal fordultak munkássága felé, a támogatás — bár-milyen összegű is — mit sem ért, mert mire fölvehették, elég volt egy villamosjegyre. A legnagyobb nehézségeket mégis leküzdötték és 1945 év végén, 1946 elején a belső szervezés és az előadások rendezése vonalán megkezdődött a munka.

A társaság vezetősége az első lépésnél arra helyezte a fősúlyt, hogy a magyar közönséggel megismertesse jugoszláv testvérnépünk hősi küzdelmeit a népfőlszabadító háborúban és azokat a hősiességű erőfeszítéseket, amelyeket népeink a népi állam kiépítése terén véghezvitték. Havonta átlagosan két előadást rendeztek ismertelve a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság politikai, gazdasági, kulturális helyzetét, a szakszervezeti mozgalmat, az ifjúság szervezetének és munkájának hatalmas arányait, a jugoszláv antifasiszta asszonyok munkáját és azokat az eredményeket, amelyek új népi államuk fejlődésének történelmi jelentőségű bizonyítékaik. Ebben az ismeretterjesztő munkába a szervezeteken kívül bekapcsolták a magyar sajtót, a magyar rádiót, a magyar főváros művészi együtteseit, hogy méltó formában közvetítsék a nagy szomszéd egyetemes fejlődését.

Igen komoly munkát fejtett ki a társaság a vidéki szervezés terén is. A szegedi egyesület újjászervezése után sor került Battmányán, Mohácsra, Pécsre és Nagykanizsán a helyi társaságok megalakítására. Makó, Baja és a többi határmenti városokban már mindenütt tevékenykednek ezek az egyesületek.

A társaság programjában mondhatni első helyen áll a népi, időszaki sajtó és a kiadványok. Kettős a feladat: magyarországi írók jugoszláv vonatkozású írásait vagy fordításait

sajtóalá rendezni és terjeszteni, népszerűsíteni a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság magyar és szlávnyelvű sajtóját. Mindkét terén a törekvő munka eredményeiről ad számot a társaság évi jelentése, napról-napra terjed és fejlődik a jugoszláv sajtó népszerűsége a demokratikus Magyarországon — főleg az egyesületek szervezésének következményeként — és gazdagodik a magyar könyvpiac a jugoszláv szellem nagy alkotásaival. Tito marsalunk írásain kívül nem egy könyv jelent meg magyar szerzőtől az Új Jugoszláviáról; Csuka Zoltán fordításában a magyar olvasó kezébe került Ivan Goran Kovacsics »Jama« c. költői műve és a jugoszláv népköltészet gyűjteménye Vuk Karadzics nyomán »Dél-szláv népballadák« címmel. Amint a jelentés közli, rövidesen sajtó alá kerül Andrics Ivó pályadíjjal kitüntetett nagy regénye is »Híd a Drinán« és a politikai emlékiratok, naplók egész sora.

A két munkáspárt támogatásával a társaság így fáradozik a kulturális, tudományos, művészeti és mindenkifelelt a baráti együttműködés kiépítésén. Ám nem mulasztja el a két szomszédnép politikai viszonyának figyelemmel kísérését sem. Az új Jugoszláviában megvalósult testvériség és egység szellemében munkálkodtak és dolgoznak azon, hogy a magyarországi délszlávok politikai, gazdasági és kulturális helyzete tökéletes megoldást nyerjen.

Az 1947-es év már szélesebb vonalú program megvalósítását teszi lehetővé. A társaság erősödése és fejlődése a demokratikus Magyarország fejlődésével együtt halad; írőcsere, kiállítás, hangverseny, népi fesztivál, a kiadványok egész sora és a magyarországi délszlávok teljes fölkarolása fogja össze ennek a programnak szertefutó ágait. A jelentős, történelmi szerep, melyet a társaság vállalt, a feladatok tökéletes megoldásával — hisszük — a testvéri együttműködés megszilárdulását jelenteli majd.

Hok Rezső